pagini bucovinene

ANUL VI nr. 2 (62)

FEBRUARIE 1987

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

Dimensiuni necesare

O recentă și competentă dezbatere sub auspiciile Comitetului Județean de Partid a problemelor culturii sucevene a relevat parametrii reali ai efortului făcut de către organele și organizațiile de partid, de masă și obștești, de către instituțiile și așezămintele culturale din județul nostru pentru calitatea, puritatea și oportunitatea manifestărilor culturale, pentru implicarea lor în problematica muncii, a sarcinilor economico-sociale în profil teritorial, pentru coordonarea și potențarea eforturilor spre dezvoltarea conștiinței socialiste, spre formarea omului nou. S-a vorbit despre casa de cultură, căminul cultural și clubul muncitoresc ca despre tribune ale educației politice și culturii socialiste, despre rolul lor de pulsari ai ideilor noi, ai faptelor și datelor de mare actualitate precum și despre acela de promotori ai actului de cultură autentic exprimat de formele militante ale culturii de masă: cîntecul revoluționar, poezia patriotică, teatrul politic, dansul cu temă de actualitate, brigada și grupul satiric.

Bibliotecile și librăriile județului au fost îndemnate să-și amplifice rolul lor de răspînditori ai înțelepciunii scrise, să sondeze, să cultive și să amplifice pasiunea pentru lectură, să atragă și să statornicească prieteni ai cărții de toate vîrstele. Instituțiile muzeale pot face și mai mult pentru educația patriotică, partinică și revoluționară a maselor, a tineretului, pentru aprofundarea momentelor cruciale din istoria patriei și partidului, relevarea succeselor deosebite obținute de poporul nostru în anii de pace, libertate și creație socialistă.

Cinematografele, universitățile cultural-științifice, cercurile și cenaclurile de creație, uriașul potențial cuprins în mișcarea artistică de amatori reprezintă, de asemenea, modalități, forme și forțe în stare să dea calitate, prospețime și originalitate vieții spirituale. Toate acestea trebuiesc direct, serios și hotărît racordate la ceea ce numim imperativul epocii actuale — noua calitate a muncii.

Din păcate ne-am obișnuit să vorbim, să indicăm, să pretindem o nouă calitate a muncii, de regulă cînd este vorba despre alții. O spunem răspicat, la obiect, exemplificăm chiar, cînd este vorba de producție, cînd ne referim la cifre de plan, la tot ce este comensurabil. Începem să diluăm, să divagăm cînd e vorba de munca educativă, iar cînd ajungem la cultură ne sînt foarte la îndemînă noțiuni generalizatoare de genul procesualitate..., conștientizare..., durată... Fără îndoială calitatea muncii, calitatea actului cultural este nemijlocit legată de calitatea oamenilor investiți cu această mare încredere. Dincolo de arderea permanentă pentru munca spirituală, oamenii culturii trebuie să țină seama permanent de cîteva dimensiuni necesare.

Limbajul direct. Ne-am obișnuit să-l întîlnim pe organizatorul vieții culturale în mai toate ipostazele. Vorbind în plenare, deschizînd manifestări, organizînd dezbateri, prezentări de carte, film, spectacole, trăgînd concluzii. Din păcate, invariabil, limbajul lui este conform schemei: introducere, tratare cu bilanț amănunțit și încheiere cu angajamente. Indiferent unde-i întîlnim, la căminul cultural, în bibliotecă, casă de cultură, la clubul fabricii, la cinematograf sau librărie, în muzeu sau la cursurile universității cultural-științifice, oamenii așteaptă de la noi comunicarea directă, limbajul care să le pătrundă mintea și sufletul, informația care să-i captiveze, care să adauge ceva la ceea ce știu, să-i determine la reflexie, să-i îndemne la viitorul nostru apel. De aceea calitatea acțiunii organizate ține în foarte mare măsură de esențialitatea comunicării, de valoarea limbajului direct, nealterat de scheme știute, de fraze împrumutate.

Calitatea implicării. Dintr-un anume punct de vedere implicarea tuturor factorilor în activitatea culturală pare ireproșabilă. Mii de formații artistice, sute de creatori și interpreți individuali, zeci de mii de oameni antrenați în creația tehnico-științifică, mii de acțiuni educative și artistice în cele peste 500 de instituții și așezăminte culturale. Nu dovedesc toate acestea implicare, zbatere, răzbatere? Dar cîte din acestea sînt de calitate ireproșabilă? Pripa și teama de a se prezenta la raport sub nivelul cantitativ al anului precedent, munca în asalt în preajma perioadelor bilanțiere topesc implicarea, de cele mai multe ori sinceră, curată, cinstită, în improvizație, în formalism, în rezultate care nu egalează strădania.

Continuitatea. E poate accentul cel mai de dorit vieții culturale din fiecare localitate. S-a impus în județul nostru o serie de manifestări tradiționale, au căpătat consistență și ritmicitate decadele și săptămînile educației politice și culturii socialiste. Dar dincolo de ele? Care este gîndul și gestul cultural care fertilizează ziua, săptămîna, luna? Cum croim evoluția culturală a orașului, a comunei, a satului pe un trimestru, pe un an, pe mai mulți ani? Continuitatea exclude bilanțul roziu, automulțumirea. Continuitatea înseamnă perpetuă căutare, permanentă consultare. Și mai înseamnă, în ultimă instanță, o mare iubire de oameni. Înlănțuind fericit aceste trei dimensiuni vom găsi lesne calea către ei, ne vom apropia împăcați de limanul de atîtea ori rîvnit numit satisfacție.

Alexandru TOMA

Cum se cuvine

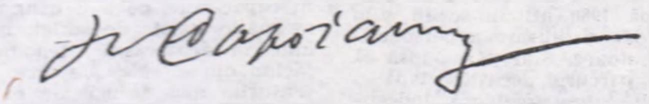
Coborîm prin zile și nopți
Coborîm în noi
Pînă la ruga strămoșilor
Care ne-au dorit mari,
Frumoși, puternici și stăpîni
Ai munților, apelor
Și cîmpiilor noastre.
Coborîm în noi
Și descoperim în suflet o speranță
Pe care n-a sîngerat-o
Nici un paloș,
Nici un iatagan.
Coborîm în noi,
În istorie
Și ne întoarcem fără patimi,
Puri,
Așa cum se cuvine.

Vasile ZVANCESCU

autograf DUMITRU CAPOIANU

„...eu însumi cred mai mult și cu mai multă tărie în mine..."

Rareori pașii m-au purtat mai sus de „dulcele tîrg al Ieșilor". N-am știut mare lucru despre meleagurile bucovinene pînă de curind. Și mai ales, n-am știut, pînă de curind, despre oamenii acestor locuri, despre sufletul lor deschis, despre inima lor bună, despre dragostea lor pentru frumos și nevoia lor de bine. Despre bucuria cu care-și primesc oaspeții, despre dăruirea cu care fac tot ce fac oriunde s-ar afla. Acum le știu, toate astea, acum le cunosc bine, acum le iubesc. De aceea ori de cîte ori o iau în sus, pe partea dinspre soare-răsare a hărții, eu însumi cred mai mult și cu mai multă tărie în mine și în ceea ce fac, cu bucuria de a descoperi, încet, încet, încă o taină a sufletului bun al românului din partea locului. Și-mi pare, de fiecare dată, mai rău că atît de rareori m-au purtat pașii mai sus de „dulcele tîrg al Ieșilor" și că n-am știut mare lucru despre meleagurile bucovinene pînă de curind...

PUȘA PISLARU: Fata din griu

Anuala '86

...demonstrează, încă o dată, competitivitatea „grupării" sucevene în amplul dialog cu alte „puncte" de interes plastic ale țării. Afirmația își are sorgintea în faptul că, în anul trecut, membri ai Cenaclului Suceava al U.A.P. au fost mesageri ai artei românești peste hotare (Ion Carp-Fluerici și Virgil Parghel în U.R.S.S. și Italia), în faptul că prezențele în „republicane" au fost mai numeroase (Ion Carp-Fluerici, Mircea Hrișcă, Tiberiu Moruz, Virgil Parghel și Mircea Dăneasă — ultimii doi în două manifestări de acest gen —), în numărul mai mare de „personale" — fie pe simezele galeriilor de artă din alte orașe, fie în întreprinderi și instituții din județ.

Dincolo de aceste certificări, înscrise în catalogul expoziției anuale, lucrările semnate de cei 23 de artiști plastici (amatorilor fiindu-le rezervat un salon special) reprezintă nu numai o imagine globală a unui an bogat (cantitativ dar și calitativ) ci și aceea a definirii unui context și climat ce conduc spre o afirmare specifică: se poate vorbi, de acum încolo, de Suceava, ca de un „centru" ce-și conturează personalitatea.

Reprezentanții săi, în afară de cei semnalați — cu acute accente definitorii — (cărora li se adaugă „(re)confirmînd" sau „debutînd" un număr — comparativ cu edițiile trecute — mai mare de expozanți) converg spre dimensionarea unui „specific" tocmai prin unitatea stilistică, tematică, prin acuratețea execuției, prin reflexivitatea demersului plastic.

Coordonatelor majore ale expoziției (resurecția peisajului, implementarea mai decisă a artelor decorative — în special a tapiseriei —, definirea mai exactă a statutului graficii) li se pot alătura unele ce întregesc imaginea exactă a manifestării (infuzie de „naturi statice" — în special flori, dar și de portrete — nu neapărat în defavoarea compozițiilor) ceea ce indică pe lîngă o selecție riguroasă și o mai atentă aplecare spre extragerea valențelor substraturilor ideatice ale expresiei vizuale.

Nu fără accente valorizatoare, o „semnalare" a expozanților se impune: Ion Carp-Fluerici, Mircea Hrișcă, Mircea Dăneasă, Virgil Parghel, Lucia Pușcașu, Măriora Pruteanu-Corduban, Tiberiu Moruz, Dumitru Rusu, Veronica Gridinoc, Daniela Gaftea, Angela Pitaru-Bolnavu, Marcela Larionescu, Eugen Mircea, Eugenia Goraș-Dobre, Ileana Bardă, Costel Butoi, Viorel Grigoraș, Irina și Corneliu Tincu, Petre Căpraru, Georgeta Gheorghiu, Nora Georgescu. La capitolul întrebări, qvasi absența sculpturii.

Petru DRIȘCU

SCULAȚI, GAZDE

Pe o peliculă neagră înregistrăm iarna
oricum tabloul va ieși mișcat
părțile-ntre ele își vor schimba locul
hăitași din ceruri mînă către noi
fantasme, secoli
ziua-ncape nopții
sub purpură abia se nasc
tiranice omături,
alt mileniu cu noi așteaptă
să înceapă vînătoarea !

Marcel MUREȘEANU

A PRIVI

DOMOLIREA VULTURULUI

Cred că șura trebuie lăsată ariciului.

Mă învîrt pe lîngă ea, mă opresc sub pomi și le gust poamele, care mai mult, care mai puțin verzi.

Dranița putredă e spartă dese locuri și mușchiul bătrîn, verde o reintegrează în regnul vegetal.

Parcă aș vrea să n-o strice. Nu aici e casa lui, oare? Căpriorii sînt gîrbovi iar tălpile s-au pietrificat.

Demult, într-o dimineață, dormeam un somn scurt și trebuia să visez repede ziua care urma și ce mai rămăsese din cea trecută.

Vine vulturul.

Mă ia în ghiare și zboară cu mine sus-sus.

E prea sus, mi-e frică și țip.

Atunci ariciul trage de cușma dealului spre cer, vulturul mai bate o dată din aripi și dăm de pămînt.

Ariciul vine, mă așează binișor cu labele, îmi șterge pleoapele cu limba și dorm un ceas bun, așa cum voi dormi mult mai tîrziu, cu capul în poala ta și tu depărtîndu-mi rugii ce-mi creșteau în locul părului.

Și după ce-mi vegheai somnul să mă vindec, îmi și mărturiseai că m-ai visat întruna.

Dar asta a fost mai tîrziu căci mai întîi te-am dus pe acolo ne-am rătăcit prin iarbă, te-am răsfățat cu lumină și te-am lăsat să visezi și el a venit să te vadă și ți-a șters ochii.

Și numai că-i plac de leac crîmpoțelile din coada ochilor noștri.

Îți scriu ca să te rog să cauți ariciul și să-i vorbești.

Trebuie să fie la tine, eu l-am trimis.

Caută-l bine prin toate ungherele.

(Te poți lipsi o noapte de el ?).

Spune-i să vină că trebuie să pășesc, piciorul mi s-a făcut de furnici, se năruie, celălalt dă în gol.

Vreau să-mi întindă sub picioare doi, trei pași de pămînt apoi îl las să se întoarcă la tine, acolo unde eu întîi l-am trimis.

Te-a învățat, văd, îi placi și nopțile îți șterge nisipul din pleoape și n-o să se lase despărțit de tine niciodată.

M. TINESCU

ZALE ȘI CATIFELE

O caracteristică morfologică a poeziei noastre contemporane este ponderea considerabilă, am zice, fără precedent, a liricii feminine. Afirmate relativ sporadic (dar cu aplomb) în proză, ca și absente în dramaturgie, prezente autoritar în toate domeniile cercetării fenomenului literar, scriitoarele de azi dau o culoare inconfundabilă poeziei noastre din ultimele trei decenii. Nu poate fi vorba de o simplă întîmplare, întrucît succedarea generațiilor din acești ani ne dovedește că fenomenul nu pierde, în timp, din pregnanță ; dimpotrivă, relieful liricii feminine devine tot mai pregnant. Se pot da, firește, numeroase explicații, dar nimic nu ne împiedică să vedem în el și un dat specific (și puțin misterios) al sufletului românesc, un semn al energiei lui tinere. Să ne amintim numai ce extraordinară notorietate au cunoscut trei poete, romànce prin origine, în literatura franceză. Lirismul celor trei doamne valahe (Martha Bibescu, Anna Brâncoveanu, Elena Văcărescu) aduce o briză proaspătă în poezia franceză saturată de experiment și inovație.

Dar confirmarea cea mai recentă a afirmării de excepție a liricii feminine o furnizează generația '80 din care cîteva tinere poete s-au impus cu o forță cu nimic inferioară celei a colegilor de condei. Firește, orice previziune asupra viitoarei lor evoluții este, deocamdată, hazardată, marea majoritate a celor care s-au lansat după 1980 aflîndu-se în plin proces de cristalizare a personalității creatoare. S-ar părea însă că poetele parcurg această etapă a devenirii într-o manieră îndeobște mai calmă. Ieșirea din crisalidă urmează un scenariu mai puțin dramatic, jocul opțiunilor nu este atît de spectaculos. Fascinația modelelor sau, la polul opus, vanitatea originalității cu orice preț nu afectează așa de adînc virtualitățile creatoare individuale. Mai mult, deși, se știe, moda e un apanaj prin excelență feminin, furorile provocate de voga pasageră a anumitor formule lirice le marchează arareori și doar superficial. Conservatorism ? Mai degrabă puterea de a refuza extremele. Cîte poete au aparținut avangardei ? Cunoaștem vreuna care să se fi integrat, efectiv, boemei ? S-ar părea că fiicele, dotate cu talent, ale Evei, rezistă mai bine tentațiilor decît urmașii lui Adam. Paradoxal, ipostaza feminină a poetului este mai puțin sensibilă la seismele de tot felul ale fermecătoarei vîrste a tinerei vocații. Este, poate, și reflexul unei realități biologice : eul feminin se maturizează mai timpuriu și mai rapid decît cel masculin. Un semn sigur al maturizării este conștientizarea vulnerabilității : poezia începe să devină, din confesiune pură, formă de apărare a sinelui. Cămașă de zale sau grațios veșmînt de catifea, poezia este, la această vîrstă a poetelor, expresia feminității împlinite, indiferent de teritoriul liric în care se plasează, de opțiunile lor ontologice sau estetice. Două recente ieșiri din condiția debutantului stau mărturie.

* * *

Al doilea volum al Marianei Codruț, apărut la „Junimea" în 1986 — **Schiță de autoportret** — nu este, cum se mai întîmplă, o addenda la cel al debutului ; se așază, e adevărat, în continuarea **Măceșul din magazia de lemne**, dar exprimă un moment nou din devenirea lăuntrică a autoarei. Titlul nu este convențional și nici metaforic, ca în cazul primului ei volum. Ne aflăm, într-adevăr, în fața unui autoportret, dar nu în faza lui de schiță. Conceput astfel, demersul poetic al Marianei Codruț posedă simplitatea rafinată și puritatea tonală a culorii stampelor japoneze. Nici îngroșarea orgolioasă a tușei, nici ispita de a se privi vanitos și naiv în oglindă, nici gesticulația clamoros-sentimentală, nici cea prețios-intelectuală nu tulbură sinceritatea și transparența **Schiței de autoportret.**

M. C. nu cade în capcana paradei de inteligență care le pîndește pe poete ; face poezie lirică, subsumată afectului, fără să se lase tulburată de tentația alinierii la ultima modă. Versurile ei pot depune mărturie pentru definiția pe care Benedetto Croce a dat-o poeziei : sentiment contemplat și transpus în imagine ; și, totodată, pentru existența unei lirici feminine distincte. Armura ei este de catifea și tocmai de aceea redutabilă. Între luciditatea funciară a poetei și acest mod de a concepe actul creator există o interdependență totală. Luciditatea, a cărei feminitate constă la M.C. în capacitatea de a-și domina homeopatic stările de suflet, îi permite să depășească fenomenalul făcînd din el calea de acces către sensurile mai adînci ale existenței și ale lumii. Starea de veghe condiționează disecarea atentă a stărilor de suflet : „o parte din mine trăiește / (mai exact, secretă bucuria, / angoasa, ura) / cealaltă veghează, / măsoară, / cîntărește semnificația — / aurul, rebutul". Într-o a doua etapă a travaliului liric, emoția dobîndește miraculoasa substanțialitate a imaginii poetice: „... / poetul visează struguri. / în jurul lui, toți se întreabă nedumeriți / de unde mirosul înnebunitor de struguri / în plină primăvară".

Autoportretul pe care îl detaliază M. C. nu este static ; valoarea dar și dificultatea lui stau în faptul că reține un moment de tranziție din biografia lăuntrică a poetului — trecerea de la tinerețe la maturitate. Cele două părți ale volumului (ambele fără titlu) încorporează două secvențe ale acestei stări de schimbare. Prima are ca fundal anotimpul luminii depline — vara („vară în cîmpie". „a venit vara", „portret în roșu al verii"). Poeta se abandonează fără complexe voluptății naturiste, proprii vîrstei și temperamentului ei solar, cu discreție. Senzorialul cristalizează subțire într-o discretă senzualitate. Poezia de dragoste a Marianei Codruț emană o feminitate sobră fără accente pătimașe sau patetice. Calineriile, grațioasele capricii, declarațiile de orice fel sînt excluse. Starea de armonie a cuplului este condiția lăuntrică, iar nu cea a relației de posesiune ; pronumele „meu", „mea" nu se rostesc. Eros nu este negat fiindcă nu-i conceput în ipostaza viscerală, ci sublimat și așezat în relația lui generică, nemaculată de fiziologic, cu Thanatos ; de aceea poezia nu este afirmativă ci interogativă : „spune-mi și jură, este posibil / să existăm cu-adevărat în astă-seară, / așa apărați de dragoste pe dinăuntru / și-așa suflați cu aurul morții pe dinafară?". După modelul poeziei romantice poeta forțează o deschidere metafizică ; spațiul nocturn, izolarea, solitudinea cuplului spiritualizează și beatifică : „din tot ce mi-ai putea da / aleg această așteptare / plină de extazul morții. / astfel, / sînt asemenea fîntînii / amînînd să cadă steaua / pe care o răsfrînge". Sentimentalismul în poezie nu este condamnabil cînd e asumat. Generația '80, pe linie retro, este mai predispusă decît cele imediat anterioare la această stare. E o chestiune de poetică personală dacă se folosește sau nu masca.

A doua parte a volumului anunță o stare de iarnă („somnul în frig", „va veni iarna"), anotimp care nu are valoarea de metaforă a declinului vîrstei, ci de timp al contemplării și autocontemplării lucide. Reflexivă acum, poezia Marianei Codruț gravitează în jurul unor teme eterne, se confruntă cu marile întrebări ale omului și ale poetului. Temperamentul ei romantic se dezvăluie mai apăsat în „schiță de autoportret" (aici, titlu de poem) în care poezia este „Himera" ce „nu poate fi atinsă de cuvinte". Nicăieri nu se resimte însă pretenția de a se rosti sentințe absolute; poeta se autodefinește, de fapt, și cu un remarcabil simț al măsurii, mereu marcată de frisoanele vulnerabilității, prin raportare la enigmele lumii și ale proprie vocații : „poezia e spaima / care-ți izbește violent / sîngele în artere / cînd / brusc trezit în miez de noapte / ai impresia / că te privește cineva / prin ferestre". Dacă prima parte a volumului transcrie în imagine emoții genuine, a doua mizează pe poezia înțeleasă ca tensiune între imaginar și real, între fizic și metafizic, între intelect și sensibilitate. Confesiunea este înlocuită de depoziție ; în acest caz nu profunzimea enunțurilor contează, ci exactitatea și, mai ales, dramatismul lor. Mariana Codruț este aici scufundătorul care face cunoștință cu fascinația, voluptatea și primejdiile adîncului. E a doua dimensiune — necesară — a autoportretului, încă ingenuu plăsmuit, lucru rar, fără ajutorul oglinzii.

* * *

Evoluții majore ale eului liric demonstrează și al doilea volum al Elenei Ștefoi — **Repetiție zilnică,** Editura „Eminescu", 1986. Continuitatea este marcată prin reluarea titlului ultimei părți a cărții de debut **„Schițe și povestiri"** — pentru prima secțiune din **Repetiția zilnică.**

Expurgată de o anumită primejdie a excesului verbal, de vaga înclinare către anecdotica de factură sorresciană și de primejdia alinierii prea disciplinate la mobilurile poetice ale generației sale, poezia din **Repetiția zilnică** oferă, față de M. C., o ipostază total deosebită a liricii feminine. Punctul de plecare este comun amîndurora : conștiința vulnerabilității și, mai ales, recunoașterea ei ; la Elena Ștefoi se simte însă refuzul consecvent al acestei condiții, o rezistență tenace la vulneratiile de tot felul care o pîndesc dinlăuntru și dinafară. Armura este tot poezia, de data aceasta însă ca aspră, și totuși nesigură, cămașă de zale : „Pasteluri fericite / ar trebui să închipuie / mîna mea dreaptă. / Cine dorește să afle / că o forță măruntă / își pregătește victoria / cu gîndul la ea ? / În cămașa de zale / viperele și-au făcut cuib / ...". Însăși poezia, ca produs finit al eului este primejdioasă : „... printre hieroglife și zmei, / printre capcane și pietre / se vede sufletul meu : o bătrînă șurubăind / măruntaiele melodioase / ale altui abis".

Există o fericită contradicție (de fapt, sînt mai multe) în poezia Elenei Ștefoi : între cerebralitatea funciară a autoarei și lumea percepută ca text poetic. Tot ce o înconjoară (mai exact : asediază) se lasă citit, nemijlocit, ca text estetic ; transfigurarea este instantanee sau, pur și simplu, această etapă a constituirii textului în demersul ei lipsește.

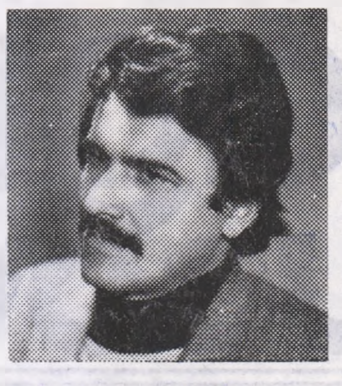
Prima dintre instanțele care stăpînesc pînă în infrastructură poezia din **Repetiție zilnică** este ironia atotcuprinzătoare la capătul căreia, rod al unei extenuante stări de veghe, sclipește feroce autoironia. Iată o probă a potențialului de ironie dintr-o poezie intitulată „Odă aprigei tinereți" : „Farmece și prefăcătorii // Peste organele cele vitale / între șiretlic și parabolă / cu dragoste / răpăie grindina // din clopotnița universului / bubuind / se revarsă mirosul de mătrăgună // «În spatele casei ce arde ?» / «— O pereche de aripi îndrăcite»". Ironia ei este mai substanțială decît a multor colegi de generație pentru care a devenit un reper fix, o obsesie ; nu se confundă cu deriziunea ori cu bășcălia levantină, nu devine reflex, nu se instalează comod la acel nivel al existenței în care automatismul, reacția nediferențială oferă un teren propice. Ca un acid nobil, la E. Ș. ironia vizează ontologicul și posedă o remarcabilă ținută intelectuală.

A doua autoritate tutelară este incertitudinea concepută, potrivit adagiului latin, drept condiție necesară a conștiinței de sine a lucidității (a doua secțiune a volumului se intitulează chiar „Mici planete pentru adăpostit îndoiala"). Îndoială nu este sinonim cu neîncredere, ci presupune, în primul rînd, înțelegerea limitelor individuale ale cunoașterii, ale înțelegerii. Firește, primul supus acestei instanțe este propriul eu : „Jucăriile tale : / ghiuleaua măruntă / dintre două secvențe / ale echilibrului natural, / cîteva autoportrete / năpădite de pălămidă, / același briceag folosit / și la ciopîrțitul proporției / și la refacerea ei".

În sfîrșit timpul este simțit de E. Ș., cu o acuitate puțin obișnuită la această vîrstă poetică, mai ales că principala lui reprezentare lirică este trecutul ; descoperirea trecerii, singura revelație care poate declanșa în poetă potențialul sentimental, generează un sentiment acut de solitudine — zona vulnerabilă a „cămășii de zale" : „Culorile toamnei îmi dănțuie-n gură / de parcă pustiul de-a oaza se joacă / hai, cîntărește cu dreaptă măsură / greșeala săracă // și iartă monstrul ; el nimic nu spune / ci stă ironic și viteaz la post / între ziua de azi și copilul minune / care am fost // găsește-i, găsește-i o groapă-nțeleaptă / ia-mi gîndul de mînă prin psalmi și livezi / el însuși o sobă încinsă așteaptă / să-l îmbrățișezi".

Cînd toate cele trei puteri concură, cînd devin cauze ale unui singur efect liric, Elena Ștefoi se înfățișează ca o poetă deplin constituită ; piese precum „Din prima copilărie", „La ani-lumină distanță", „Schiță după natură" marchează intrarea în maturitate.

Mihail IORDACHE

DANIEL PIȘCU

singurătate

Singurătate,
tu patru pereți și-o perdea,
nu-mi vei răspunde
niciodată nimic
de frică să nu întreb
unde e Ea...

ca diogene

Cupa din care beau propria-mi privire
se poate sparge la cea mai mică ciocnire.
Beau acel lichid și mă-ntreb
ce poate fi mai superb
și cît
va fi vara din mine în toi ?
și mă feresc de urît
ca Diogene-n butoi.

haiku

Fîș! și chibritul s-a aprins
Tac! și lanterna s-a aprins
Numai luminarea nu face zgomot.

jucătorul de cărți

Versul nostru e noaptea...
Auzi cum sună orașul e versul tău.
Eu sînt jucătorul de cărți...

haiku

Nu sînt superstițios
dar dacă becul
se aprinde
înseamnă că
noi sîntem lumina.

lîngă magazinul de textile

Lîngă magazinul de textile
intersecție
semaforul sîngera la una din cele trei pupile
eram singur
fără vreun țel
așteptînd clipitul cel galben apoi pe cel verde
îndrăgostitul își trase iubita aproape de el
întrebîndu-se poate ce va face dacă o va pierde
căci ea făcuse doi pași chemată
de ceva nefiresc, fără durată...

extragere

Extragerea I : un cap, un trup, două miini și
două picioare
Extragerea a II-a : doi ochi, două urechi și un
nas
Extragerea a III-a : o gură, două buze și din
ce în ce mai multe cuvinte
Extragerea a IV-a : o conștiință
Extragerea a V-a : un număr poate cîștigător
care
poate
se
repetă...

cineva

Cineva îmi ținea vorbirea
Cineva îmi ținea tăcerea
Cineva îmi ținea văzul
Cineva îmi ținea auzul
Cineva îmi ținea mersul
Dar acum e mai greu
Cînd cineva îmi ține locul...

aide memoire

Melodia aceasta mă doare
De-ar ploua !
De-ar ploua !
Singurătatea are acum nevoie
De-o cîrjă

lapte de pasăre și cremă de zahăr ars

Mătușa mea Peruza
de cîte ori o vizitez
îmi face fie lapte de pasăre
fie cremă de zahăr ars
știe ce-mi place de cînd eram copil
însă odată de unu april
nu mi-a mai făcut nici cremă de zahăr ars
nici lapte de pasăre
știam că are umor
dar nici eu nu m-am lăsat mai prejos
și-n aceeași zi m-am făcut că mor
bineînțeles că după aceea am rîs împreună
și pînă la urmă pasărea pe care tanti
o ținea legată cu strună
a făcut lapte
iar zahărul s-a ars într-o cremă
pentru că era și ziuă și noapte
dar mai ales fiindcă în jurul mesei
eram vreo șapte
care trecusem deja la fapte...

PROZĂ

CEAȚĂ

De cîteva ore șerpuia ca un animal obosit, umplînd cu fidelitate urmele noi, linse înainte de-o ploaie mică vrăjmașă și fără legătură cu restul anotimpului, colțuri și dune de pămînt, împînzind un aer greu respirabil, și dîndu-i incandescența ciudată, subțire, de după aceea. În locul curcubeului, un bulgăre uriaș de ceață, în care Clarei îi plăcea să se cufunde cu moliciuni de vietate leneșă, în ciuda senzației de sufocare dată de suferință și boală prin care înainta ușor, legănîndu-se și căutînd urme de tot felul, prin picurii fini albicioși de apă subțiată. Înota, asta era cuvîntul, înota prin lumina vag filtrată a soarelui ghicit pe undeva, inutil acum, și căuta cu o tot mai încordată stăruință urma, alegînd pentru asta aleile mai izolate, sperînd că acolo, printre puținii pași care trecuseră, le-ar fi putut găsi. Sau frunze mici îngălbenite, în aerul dens mirosea încă a fum, se arseseră ieri grămezi uriașe de frunze și greble lungi inutile și ele atîrnau acum în cine știe ce colțuri pustii.

— Vino să vezi, ieși în oraș, neapărat să ieși ca să vezi cîinii !... îi spusese încă de dimineață Vlad, trezind-o dintr-un somn rotund ca o ceață și aruncînd-o în altul, ca o continuare a lui, dar se pare cu ceva de coșmar, abia întrezărit, în risipirea de urme de pe alei.

În sfîrșit, zări o urmă. Minuscul, un punct de un roșu intens, aproape ascuns sub o frunză care scăpase printr-un miracol de la incendiu, un punct rubiniu, intens, dureros, de sînge.

Ca să verifice se lasă în genunchi, din spate un val uriaș de ceață ajutînd-o, îl simți și se bucură de puterea lui, începînd să îngîne, ușor, în sfîrșit, cu o ușoară emoție, gîndul care-o pîndise de dimineață prin somn, înfingîndu-și gheara vrăjmașă în ultima imagine din vis, în care cineva tocmai reușea să găsească în lutul ușor al aleii o urmă proaspătă de sînge.

Cîinii însă nicăieri.

Tăcuseră, închizînd orașul în tăcerea lor ca într-o lespede uriașă, nu mai hămăiau, nu mai cereau nimic, nu mai păzeau pe nimeni.

Tăcerea ajutase ceții. Cu dîre lungi, alerga din somn înainte și înapoi, trezind și readormind oameni și cîini, pe perioade diferite, lăsînd în voia lor numai buhaii de baltă, ascunși prin băltoacele de după ploaie, în parcul central.

În ceață, chiar și împușcăturile sunaseră moale, înnăbușit, fără convingere. Și totuși, urme erau... Găsise chiar acum una, doar că nu avea curajul s-o atingă, se apropiase mult cu fața, cu nările care prindeau numai, vag, mirosul iute al frunzelor arse cu o zi înainte, și nu avea curajul să atingă nimic, privea doar, ușor scîrbită, la pata rece de sînge care nu vorbea.

Vlad plecase în cealaltă parte a orașului, poate căutînd și el urma, numai că gesturile lui trebuie că erau mai sigure, și pielea mai întinsă și nările închise și sufletul dur. Știa deja, știa despre povestea cu cîinii. Poate că el însuși...

Dar nu, nu era asta, i se păruse, avu în sfîrșit curajul să atingă ceea ce părea să strige cu putere în aerul îmbibat, irespirabil, fusese o iluzie, o frunză mică-mică de arțar, ascunsă cu atîta pricepere acolo încît numai ochii ei, înfometați de intensitatea roșului, o descoperiseră... „Poate că nu e totuși adevărat, Vlad are uneori idei din astea și, în definitiv, nici nu știu ce-mi veni să ies și să caut exact ce mi-a spus el, totul e-o tîmpenie și desigur că eu încă mai dorm...".

(continuare în pag. IV)

Dina HRENCIUC

Vasile Bumbac către Timotei Cipariu

Anul 1861 a marcat un moment crucial în viața românilor bucovineni. Acest an aducea Bucovinei făgăduita autonomie administrativă acordată încă prin constituția austriacă din 4 martie 1848 (Tergiversare datorată reintroducerii absolutismului în împărăția austriacă în 1850). Bucovina primește acum un parlament propriu — dieta țării —, iar în martie 1861 au loc alegerile. „Pentru întîiași dată românii erau chemați să-și aleagă deputații în camera legislativă a țării și prin aceasta și la cea imperială centrală" (I. G. Sbiera, **Familia Sbiera...**, Cernăuți, 1889, p. 134). Alegerile căpătau astfel dimensiunea unui eveniment național, mobilizînd toate conștiințele, inclusiv ale studenților români de la Viena, și ale elevilor de la liceu. I. G. Sbiera, pe atunci student „la drepturi" în ultimul an la Viena, alcătuiește, împreună cu cîțiva colegi ai săi, un manifest către alegători, pe care elevii români ai liceului cernăuțean îl multiplică și-l difuzează prin sate și orașe. În districtul Cîmpulung-Dorna, unde candida Eudoxiu Hurmuzachi, printre elevii care au primit cu însuflețire să facă „propagandă electorală pentru bărbatul care întruchipa aspirațiile neamului său oropsit" (V. Morariu) au fost Vasile Bumbac, Ion [Gherasim] Buliga și Vasile Burlă, pe atunci în clasa a V-a, străluciți elevi ai lui Aron Pumnul și mult prețuiți de acesta. Elevii au fost însă arestați pentru „crima de tulburători revoluționari și de lezmajestate", deci pasibili de a fi implicați într-un proces politic. În cele din urmă însă ei sînt absolviți de pedeapsă, dar profesorii îi persecută și, pentru a nu fi expuși să rămînă repetenți, se văd obligați să plece în Transilvania spre a-și continua studiile: Vasile Bumbac și Ion Buliga la Blaj, iar Vasile Burlă la Beiuș.

Acesta a fost „dezastrul" din clasa a VII-a al lui Vasile Bumbac despre care vorbește primul său biograf, Victor Morariu: „El trebui să-și ispășească **crima** de a fi participat la o mare bătălie pentru afirmarea națională a românilor". Spre Blaj, V. Bumbac va pleca cu regretul de a părăsi „țara de fagi" și pe veneratul său magistru, Aron Pumnul, dar, de bună seamă, cu deplina mulțumire sufletească de a fi contribuit, după puterile sale, la alegerea ca deputat în cea dintîi dietă a țării a lui Eudoxiu Hurmuzachi, cu o majoritate zdrobitoare de voturi, împotriva candidatului străin susținut, prin tot felul de ingerințe, de către guvernul austriac.

La Blaj, cei doi elevi au dat examen pentru clasa a VII-a, au frecventat în anul școlar 1861/1862 clasa a VIII-a, la sfîrșitul căreia au susținut cu succes, în 4 și 5 iulie, examenul de maturitate. La arhivele Statului, Filiala Alba, au găsit procesul verbal al examenului de maturitate, catalogul celor 30 de elevi prezenți și lista profesorilor examinatori.

Referitor la acest atît de însemnat episod din viața tînărului Bumbac, am avut șansa de a mai afla la Arhivele Statului, Filiala Cluj-Napoca, în Fondul „Timotei Cipariu", patru scrisori către Cipariu: una a lui George Hurmuzachi, în care intervine pentru primirea la gimnaziul superior din Blaj a lui Bumbac și Buliga, două scrisori ale lui Vasile Bumbac și una a lui Ion Buliga, precum și o poezie dedicată lui Cipariu cu prilejul anului nou 1862 (scrisă, firește de Vasile Bumbac), purtînd semnăturile lui Bumbac, Buliga și a viitorului pictor Epaminonda Bucevschi, pe atunci elev și el în clasa a VII-a la Blaj, care desenează și un frumos tablou alegoric în culori, la începutul poeziei.

Prezentînd textul inedit al primei scrisori a lui Vasile Bumbac către Timotei Cipariu, cea din 17 septembrie 1861, menționăm că am actualizat ortografia păstrînd însă formele lexicale care caracterizau limba din acea vreme a lui Vasile Bumbac.

Mircea CENUȘĂ

Prea onorate Domnule Direptoriu și Canonic!

Aducîndu-vă nescari evenimente ale anului curinte, despre carile îmi voi lua libertatea să vorbesc mai jos în spițial, într-o pusăciune prea tristă și prea critic înriuritoare asupra propășirii mele pe cîmpul studiilor, cutezii a mă apropia de generozitatea Dmniei Tale cu umlita rugăminte, să-mi stați într-ajutoriu cu bunăvoință părintească, spre delăturarea piedicilor aruncate în calea studiilor mele, și anume din următoarele cause:

Înștiințîndu-se unii domni profesori ai gimnasiului din Cernăuți și alte persoane, cum că încheind cu studiul gimnasial printr-un esamen de maturitate, așî voi să plec la Vianna spre a studia profesura, nu le plăcea deloc acest scop al meu; înțelegînd cum că așî nutri un simți patriotic carele m-ar îndemna vreodată, să-mi iubesc patriea și năciunea mai presus de toate, și s-o apăr de stricăcioasele înrîurinți ale străinismului, de aceea caută dumnialor mai întîi a-mi răpi încrederea în mine însumi pren clasificațiuni foarte slabe însă în totul false în testimoniile semestriale.

Însă fiindcă nu-mi putură înnăduși spiritul meu năciunal într-acest mod, urmară a mă prigoni, mă calumniară, ba chiar mă și acusară greu de agitaciune năciunală. Deși den partea înaltului ministeriu am căpătat în causa pîrelor asupra mea, și asupra altor colegi ai mei, un resultat foarte bun, decerîndu-ne de nevinovați, totuși domnii profesori aflară de bine, să-mi dee secunda den purtare, și să-mi ee stipendiul de 84 de florini, ce mi se împărtășea din fondul religiunariu greco-neunit, presupunîndu-și domnialor, că lipsindu-mă de singurul acesta mijloc, ce-mi asigura esistenția mea în Cernăuți voi înceta a mai frecventa școala, și așia nu-mi voi putea ajunge ținta.

Dară nici cu aceasta nu mă putură surpa total, deoarece se mai află și pe la noi spre mare norocire inemi de cele nobil sîmțitoare, carele îmi întinsă mîna de ajutoriu. — Totuși cei dintîi vrînd numai de cît să-și împlinească scopul lor, caută tot chipul ca să mă discurajeze măcar prea alte rele, și se puseră pe-atita, să-mi dea secunda den propășire, ce se și întîmplă, că deși nu mă putură strica den alte obiepte, totuși urmară a mă suci în tot feliul den matematică și den fisică, pren întrebări schimonite mă aduseră în confusiune la esamen, și-mi dederă clasa a doua.

Deci dară prea venerate Domnule Direptoriu și Canonic, acuma sînt în pericul să pierd un an întreg, și mi-ar părea foarte rău, căci o minută den timpul de față e neprețuit de scumpă, cu cît mai mare preț însă are un an întreg? Și sînt sigur, că chiar de așî voi să răpețesc aci, tot ar căuta să mă doboare măcar la esamenul de maturitate.

De aceea cutez a ruga pre generozitatea Domniei voastre, să binevoiți a-mi încuviința să alerg la Blaji, la cuibul adăpostirii, la Asilul junilor români însetați de învățătură; să-mi încuviințați sau să depun esamenul de clasa a 7. acuma și apoi să-mi dați voe a cerceta clasa a opta public; sau să învăț privat tot anul acesta, și la finea anului să mă supun esamenului de maturitate. Eu mă reazim pe binesocotința Domniei voastre, sperînd, cum că rugămintea mea va avea un succes bun.

Și trăind rog și voi ruga pre Dumnezeul popoarelor, ca să-și răspîndească grațiile sale asupra celor bărbați nobili ai românilor, carii nu mă lasă a dispera într-o stare nefericită, ci eu asupra sa sarcina a mă ajutura prin mijloace amăsurate împrejurărilor mele. În fine promit den sinceră inimă, cum că faptele mele vor fi cu timp o dovadă vie de mulțămire pentru binele ce mi l-ați făcut; și dacă în urma studiilor mele săvîrșite sub părinteasca conducere a Domniei voastre mă va învrednici ceriul să pot șerbi cît de puțin iubitei mele năciuni, apoi nu voi înceta a mări pururea numele Domniilor Voastre, ca al celui mai mare făcătoriu de bine.

Și încă veți încununa binefacerea aceasta mare încuviințînd amicului și colegilui meu Joanne Buliga priimirea la gimnasiul den Blaji tot în aceeași foarmă, *fiind acest june român tot den a 7, clasă gimnasială, și aflîndu-se tot întru acele împrejurări.*

Dați-mi voe a vă mai ruga, ca să binevoiți, a adresa răspunsul Domniilor voastre, — Dea Domnul să fie îmbucurătoriu, — către Domnul George cavaleriu de Hurmuzachi în Cernăuți.

Rămîn Domniei Voastre, prea venerate Domnule Canonic și Direptoriu, cu multă umilință și profund răspect prea plecat șerb Cernăuți, 17. Septemvrie 1861.

Vasile Bumbac
studinte în a 7. clasă gimnasială
în Cernăuți

Panait Cerna către Romulus Cândea
George Coșbuc către Leca Morariu

În strădania de valorificare a moștenirii culturale, oferim cititorilor — prin amabilitatea dintotdeauna a doamnei Octavia Lupu Morariu — alte scrisori inedite: Panait Cerna către Romulus Cândea și George Coșbuc către Leca Morariu.

Cunoscut poet la început de veac, Panait Cerna (1881—1913) este licențiat în filosofie (Magna cum laude) al Universității din București; își continuă studiile la Universitatea din Berlin și apoi la Leipzig, unde-și dă doctoratul în filosofie (tot Magna cum laude) în februarie 1913. În perioada petrecută la Leipzig, a locuit în aceeași gazdă cu Romulus Cândea, împărțindu-și amîndoi sărăcia, fiind nevoiți să trăiască din meditații.

Romulus Cândea (1886—1973) a făcut studii de specializare la Berlin: obține titlul de doctor și magistru al artelor frumoase (Magna cum laude) al Universității din Leipzig. A fost profesor universitar și membru corespondent al Academiei Române (din 1929).

Cele trei scrisori ale lui Cerna către prietenul său sînt din anul 1912, fiind trimise din Leipzig, Sinaia și București. Poetul îi dă știri despre Vlahuță, Delavrancea, N. Iorga, I.A. Rădulescu-Pogoneanu (membru al Academiei Române), G. D. Mugur (publicist) și Constantin Papuc-Secelea (publicist, coleg de studii cu Cerna la Leipzig). Impresionat de frumusețea Bucegilor, lucrează la teza de doctorat, încercînd să-și refacă totodată și sănătatea.

În 1917, cînd Bucureștiul era ocupat de trupele germane, Leca Morariu se afla în capitala țării ca locotenent în armata habsburgică. Grav rănit pe front, după o lungă ședere prin spitale, fusese trimis aici cu sarcini de administrație. Cu acest prilej, a ajutat pe ascuns mulți români înfometați și rămași sub ocupație. Tot timpul liber și-l petrecea în compania unor personalități române marcante, între care amintim pe George Coșbuc (1866—1918) și pictorul M. Teișanu (n. 1883). Artistul l-a primit pe Leca Morariu în gazdă și relațiile lor au dăinuit peste ani. Teișanu a ilustrat cărți de Ion Barbu, Victor Eftimiu, M. Eminescu („Luceafărul"), Lev Tolstoi, Margarita Miller-Nerghy.

Afectat de drama pierderii fiului său, Alexandru, G. Coșbuc găsea în dialogul cu cărturarul bucovinean clipe de alinare sufletească. Înălțîndu-l — credem — dintr-o anume curtoazie în grad, în cele patru cărți de vizită pe care i le-a adresat, poetul academician spera că Leca Morariu va veni la întîlnirile din casa librarului Sfetea — cumnatul său.

Prietenia lor a rămas vie, iar Coșbuc i-a dăruit un autograf pe o fotografie a sa, păstrată și azi cu sfințenie de soția profesorului universitar. La București, poetul a citit volumul de debut al lui Leca Morariu — *De la noi*, făcînd adnotări pe marginea textului. Și acesta se păstrează în familia Morariu.

Locotenentul bucovinean a trăit satisfacția deosebită de a nu fi luptat nici o zi împotriva fraților români, iar pentru ajutorul cu alimente acordat unor sărmani, din capitala României, a fost mustrat de superiorii săi și trimis din nou pe front.

Despre felul cum l-a cunoscut pe Coșbuc și despre întîlnirile lor la București, profesorul a lăsat cîteva pagini de savuroase amintiri, pe care nădăjduim să le oferim cititorilor în viitorul apropiat.

Mulțumind și pe această cale doamnei Octavia Lupu Morariu, redăm mai jos textul scrisorilor, care reprezintă prețioase mărturii ale unor sentimente de prietenie creatoare.

Eugen DIMITRIU, Petru FROICU

Panait Cerna către Romulus Cândea

Leipzig: „Altes Rathaus"
C. P. Ilustrată
(Vechea Primărie)

Leipzig, 18 iulie 1912
(ștampila poștei)

Domnului Romulus Cândea
Dominikgasse Nr. 26
Cernăuți, Bucovina (Austria)

Dragul meu,

Mă bucur că a ieșit splendidă promoția. Am comunicat asta și lui Rajef, care s-a interesat de tine.

Lucrarea mea e acum gata, scrisă pe curat cu mașina. Dar n-o înaintez! Am răbdare pînă la toamnă. După opt zile plec din Lipsca. Vlahuță mi-a scris — și telegrafiat, să nu care cumva să-l uit.

Delavrancea s-a întors bolnav din Karlsbad, dar s-a restabilit repede — repede. Pe Papuc nu l-am mai văzut.

Îmbrățișări de la Cerna

2

(București, 7 august 1912)

C.P.

Dlui Dr. Romulus Cândea
Auditor la Văleni de Munte (jud. Prahova)

Dragul meu,

Poimîine plec la Sinaia. Ce-ai făcut cu notele lui Volkelt? Ce-ai hotărît în privința lucrării tale? A primit I. (Iorga, n.n.) să fie referent? Ori nu se poate.

La Sinaia să-mi scrii pe adresa G. D. Mugur, Institutor.

Eu mă necăjesc actualmente cu Herbart. Îți doresc ție ocupații mai distractive.

Al tău Cerna

3

Sinaia, 3 august 1912
(17 august 1912, ștampila poștei Sinaia)
Domnului Dr. Romulus Cândea,
Str. Pallade 33, București

Dragul meu,

L-ai văzut pe Pogoneanu la Văleni? De ce nu i-ai vorbit? După întoarcerea lui de la Văleni i-am vorbit de tine și tare rău i-a părut, că nu i te-ai prezentat. Că el, de unde să știe, că un prieten de-al meu se afla acolo. Cum ți-au plăcut lecțiile lui?

Să faci tot posibilul și să vii iar la Lipsca. Ce mă fac eu singur acolo? Ce se face Lamprecht? Ce te-ai face tu aici?

Eu locuiesc la Mugur. Fac rezumatul rezumatelor. Totuși niciodată n-am simțit mai bine ca acum frumusețea Bucegilor. Poate unde stau așa de aproape de ei — și așa de departe de Cazino și de toate anexele lui naționale și internaționale. Seara îmi citește Mugur din Eminescu, Coșbuc etc.... și mă transportă într-o lume... „impersonală", cum ar zice domnul Maiorescu.

Am o singură grijă: Nu mi-a sosit încă giamantanul. Încolo Arbeit, natur, Heiterkeit [1].

Al tău prieten,
Cerna

[1] *Muncă, natură, voioșie*

George Coșbuc către Leca Morariu

1

GEORGE COȘBUC
Membru al Academiei Române

Duminecă, seara, în ziua Paștilor papistașilor, fă așa ca să fii liber. Cumnatu-meu Sfetea ne-a poftit la masă. Ori vii pe la mine ca să mergem împreună, ori te duci singur pe la 6 1/2 — 7 1/2.

Salutări
Să nu uiți!

2

Dragă căpitane, voiam să te iau astă seară la masă la cumnatu-meu Sfetea. Te-am căutat și ieri, și nu erai nicăiri.

Dacă vrei să vii, ești bine venit, căci anume mi-a cerut cumnatu-meu să te duc la masă. Poți veni și la masă, și după masă, cînd vrei. La Sf. Gheorghe, librăria Sfetea, în etaj. Caută și vei afla, bate și ți se va deschide.

Cu dragoste

Intrarea e pe poarta de alături de ușa librăriei.

3

De altfel, dragă căpitane, n-ai de ce regreta că te încurci așa de des. Scaune rupe cîte poți. Dar aș vrea să te văd undeva, să ne facem și socotelele. Lasă mîne seară, vineri, o scrisoare la dl. Teișanu (dacă nu vei fi acasă pe la orele 6) în care să-mi desemnezi și mie harta cărărilor că, dacă e vorba de încurcări, să ne încurcăm amîndoi pe unde se poate.

Habe die Ehre und so weiter! [1]

[1] *Am onoarea și așa mai departe!*

4

Dacă ești liber mîne seară, sîmbătă, după 8 ori 8 1/2, te rog să vii la noi. O să fie mai multă lume adunată, cumnatu-meu cu nevasta și fetele și dl. Ulpiu Hodoș etc. Te-am căutat pe-acasă.

Salutări

Elena Niculiță-Voronca pentru Simion Florea Marian

Dacă relațiile dintre Simeon Florea Marian și Zaharia Voronca nu au fost chiar așa de apropiate, încă din anul 1883 cînd Marian i-a predat parohia de la Siret, din cauză că „Zaharia era foarte ambițios și încăpățînat" [1], în schimb Elena Voronca a colaborat cu Marian pînă în anul morții acestuia, 1907.

Relațiile de colaborare se văd atît de clar din amintirile Elenei Voronca, cît și din corespondența dintre acești doi folcloriști.

Întrucît scrisoarea pe care o publicăm mai jos nu poartă data expedierii, apreciem că ar fi din anul 1906, an cînd Marian i-a cerut Elenei să-i trimită tot materialul colecționat. „Din parte-i, anul trecut, Marian ceruse de la mine să-i trimit tot ce am cules despre flora română; ceea ce cu dragă inimă am făcut" [2].

La scrisoarea prin care i-a cerut acest lucru, Marian i-a anexat și „Legendele Maici Domnului" [3] pentru care Elena îi mulțumește respectuos.

Atît scrisoarea cît și plicul, care s-a pierdut, sînt încadrate în chenar negru: au fost tipărite la Suceava, în anul 1905, cu ocazia morții tatălui Elenei Niculiță, fost subprefect la Hîrlău [4].

N. MOSCALIUC

[1]) Din mărturisirile Mariei Cărăușu, fiica folcloristului Simeon Florea Marian, Suceava, 1967.
[2]) Elena Niculiță-Voronca, *Amintire*, Junimea literară, anul IV, 1907, nr. 6–7.
[3]) Lucrare editată la București, 1904.
[4]) Din mărturiile Artemiziei Săveanu, nepoata Elenei Voronca, București, 1971.

Prea onorate domnule Părinte!

Vă mulțumesc din inimă pentru prețuitul dar cu care m-ați onorat. Mă mir mult că nu găsesc în ea legenda Rarăului sau „Pietrele Doamnei" — unde se spune că a petrecut Doamna lui Bogdan ascunzîndu-se de tătari.

Am citit-o undeva într-un jurnal și eram sigur că e scrisă de D-Voastră. Vă rog dacă știți să-mi comunicați unde aș putea s-o găsesc, sau de o aveți să mi-o trimiteți și cu mulțămită o voi înapoia.

Mă bucur tare și aștept cu nerăbdare apariția opului D-voastră. Din parte-mi vă trimit tot ce am mai important din colecția mea inedită. Alte buruene de leacuri diferite nici nu le-am clasificat încă, partea aceasta venind la vol. III — m-am gîndit că am timp, mai ales că nu am nici o speranță de a-mi putea volumele următoare tipări, le-am lăsat prin brulioane împrăștiate că nici nu știu de unde să le iau. Prin Botoșani am văzut mai multe feluri de „faptnică", „desfăcătoare" care plante le-am fost conservat un timp dar apoi căzînd de prin cărți s-au sfarmat. Cu acestea se spală de fapt. Trebuie să le aveți D-voastră și din Bucovina.

Despre „drențe" buruene de baltă, ce sunt bune de reumatism, veți ști, asemenea despre slăbănog. În Cîmpul — lung mi-a dat o moașă, o buruiană de dragoste pe care v-o alăturez, e bună de spălat. Crește prin fînaț și tătă ziua să tot învîrte după soare. Nu am o botanică mare, ca să le pot afla numele și de aceea nu sunt în poziția de a vă putea spune (apriat) aceea ce vă trebue mai mult D-voastră.

În Cîmpulung, „Pepigioiul" îl pun pe pască și-l dau la biserică. Cred că voi putea căpata presate, buruenele de reumatism din Văculești, precum și „călciiul dracului" și atunci vi le-oi trimite. De aici pot să vă trimit „busuiocul Maicii D-lui".

Arătați din parte-mi complimente și sărutări Doamnei iar de la Zaharia sărutări de mîni și complimente D.voastră. Primiți salutările mele cordiale și mii de mulțumiri.

Elena Voronca

Mai scotocind prin caete, vă trimit aproape toate plantele cîte le-am găsit. Cred că zmănoica, unghia căii, sutoaica, mutătoarea, cîrligățica, sburătoarea, vă sunt cunoscute.

Ipotești

SLAVCO ALMĂJAN

(R.S.F. Iugoslavia)

SLAVCO ALMĂJAN s-a născut în 1940, la Oreșaț, în Iugoslavia. După ce absolvă liceul la Vîrșeț se înscrie la Facultatea de filosofie din Novi Sad. Lucrează ca redactor al rubricii culturale a postului de radio Novi Sad, apoi redactor al secției de teatru și mai tîrziu al secției literare a Televiziunii Novi Sad. Debutează în anul 1955. Obține Premiul **Octombrie** pentru literatură al orașului Novi Sad. A publicat mai multe volume de versuri și proză precum și cîteva scenarii pentru televiziune și film. Poezii și fragmente de proză au fost traduse în numeroase limbi străine.

George DAMIAN

Cetatea pustiită

Ce am putut afla împreună
În afară de puțină tristețe și pasiune
N-am putut urca dincolo de zid
Nu se putea pătrunde mai adînc în vulcan

Despre delimitarea care te apasă voiam
să știu

Despre cetățile ei pustiite
Trece timpul fără conștiință și necesitate
Îndoiala ta crește
Îngălbenesc toate albinele

Șarpele setos

Flacăra Păsările ei Textul
Toate se apropie își arată scoarța și dispar

Primul sărut Prima seară
Totul e cunoscut Peștele speriat
Repriza Paranteza Rîsul
Totul sensibil Uitat și nevindecat

Unde ne-am întîlnit șarpe setos
Care e sensul deschiderii și atracției

Sensibil şi umed

Totul e ascuns Văzul Nevăzul
Neauzitul Materia și veninul
Şi cum intră pustiul în casă
Nu vă pot spune și nu vă pot arăta

•

Apar multiple zone de identitate
Cineva ține cheia Cheia acustică și caldă
Se aude un tic tac un av av sau ham ham

Imaginea rămîne bine fixată de coperta
de interior
Pe umăr îi crește capacul lui martie
Din evaziunea exclamării ceva se apropie
de ușă
și bate și bate și cineva spune Bați la
ușa deschisă
Ce ne facem acum

CADRAN

Critica încifrată

Critica foiletonistică, asupra căreia ne permitem cîteva considerații în rîndurile ce urmează, începe să devină de la o vreme tot mai încifrată, dacă nu chiar voit încifrată. Asimilarea modalităților moderne de investigare a textului pare să fi acționat, din păcate, nu acolo unde era de așteptat (obiectivarea observațiilor și detectarea valorilor), ci îndeosebi spre „înfatuarea" formei, a discursului ca atare. Nimeni nu poate pretinde, desigur, ca referirile asupra unuia sau altuia dintre produsele editoriale să devină simple fișe didactice, care să ne spună „despre ce este vorba în propoziție". Dar unora dintre comentatori le face deosebită plăcere „să se audă" etalîndu-și informațiile de ultimă oră, din surse ce nu stau la îndemîna oricui, să-și înzorzoneze excesiv afirmațiile cu termeni deseori „impenetrabili". Se pierde astfel din vedere însuși mobilul actului critic. Dar să luăm, spre edificare ,un exemplu. Cristian Moraru, recenzînd (în Amfiteatru *nr. 252) ultimul volum de versuri semnat de Traian T. Coșovei, notează: „Simbologia anatomică a începuturilor, percepția heteromorfă, atomizată a sinelui, anatomia părții, auxiliarului, efectului, obiectului față de întreg, esențial, cauzalitate, respectiv subiect (?!), atitudinea față de reprezentarea sacrului, morfologia discursului și încă altele din «anii de ucenicie» s-au estompat".*

Cititorul acestei contorsionate fraze va rămîne dacă nu perplex, cel puțin dezarmat în fața eventualei intenții de a mai citi opusul în cauză. O fi chiar atît de absconsă poezia lui Coșovei, cum se forțează C. M. să ne convingă? Să mergem așadar, la sursă, trecînd peste „amănuntul" că „În așteptarea cometei" (acesta fiind titlul) nu este decît în parte o carte inedită, autorul realizînd în fapt o antologie „nedeclarată". În maniera binecunoscută ironiștilor promoției '80, T.T.C. scrie despre peroane, vechi străzi și interioare, uleiuri și pneuri, cutii goale, vitrine de frizerii, rulmenți și clanțe, uși, jgheaburi, hornuri, țigle, oglinzi, sertare, mansarde și cîte alte asemenea repere citadine peste și printre care își pendulează solitar existența. Versurile sale aglomerează (ca și în plachetele anterioare) imagini arborescente într-o derulare amețitoare asemeni unor bulgări de zăpadă care în rostogolire antrenează nemaipomenite avalanșe. Ceea ce la Cr. Moraru se traduce astfel: „Paralelismul sintactic, omogenitatea izotopilor, previzibilitatea rupturii în text, traseele destul de «regulate» ale faliilor semantice, structura logică a metaforei și comparației, oximoronului și paradoxului, aliajul constant dozat dintre abstract și concret, mundan și transmundan, realitate și vis, concentrația supravegheată a acidului ironic și iluziilor intertextuale...". ș.a.m.d.

Numai că T.T.C. n-are nici o vină; el comunică ceea ce are de comunicat, cu o detașare, ce-i drept, bine pusă la punct, lăsîndu-i pe critici să-și bată capul cu „interpretările": „Cu o daltă ușoară sparg cutiile de scrisori / (mă folosesc pentru asta de mîini, de picioare, de colți) / șterg rujul lipicios de pe plicuri, verdele din frunze / cu o linguriță de bicarbonat alung din pereți / petele de cerneală transmise în direct, ceaiul englezesc / flaconul cu apă bună de gură". Dar Cr. Moraru, spre a-și uimi probabil eventualii admiratori, urcă mîndru de sine la pupitru și cuvîntează cum că poemele lui Coșovei „recuză fragmentarismul, segregația registrelor și discriminarea stilistică", avînd, recunoaște și el, „un caracter aluvionar dar pasta lor nu este uniformă ci policromă (sic !), animată de convulsii — veritabili «shifteri» ai textului și deci ai lecturii ce obligă ipocritul lector la o netrucată participare". Curat... participare!

Ioanid DELEANU

CEAȚA

(urmare din pag. II)

Se ridică în picioare, dar nu mai găsea drumul, aleea se preschimbase, trecuse poate la alt vis, în jur pomi încîlciți se aplecau s-o muște și ceața se îngroșase, alcătuind în fața un zid diform, magnetic, prin care nu mai putea trece. Se așeză cu resemnare lîngă pata roșie de arțar, atingînd-o acum cu dezinvoltură, însă simți că, de data asta, miezul ei se mișcă, o senzație de greață o cuprinse din nou și întregul ei organism reacționă prompt, dînd astfel imaginea neîndemînatică a unui corp greoi ce încearcă să se desprindă de pămînt. Sînge, era totuși sînge, o altă pată lîngă frunza de arțar, năpustindu-se spre ea și înfricoșînd-o, deci era adevărat, cîinii muriseră, se lăsaseră întreaga noapte împușcați... Cîini proști, asta vă e soarta, !! gîndi Clara la repezeală și se hotărî pentru întoarcere, mînia o făcu mai puternică, frumoasă chiar, dar asta nu puteau s-o vadă decît arțarul de alături, pata de sînge și mirosul nelămurit de frunze arse...

Se întoarse hotărîtă, păși chiar, cu nepăsare, peste alte cîteva frunze (de obicei încerca să le ocolească pentru că-i stîrneau imagini de vietăți zdrobite), și se izbi de alt zid de ceață, care se și apropia, răbdător și tandru, s-o înșface.

„Nu trebuiau totuși pedepsiți chiar așa, nu trebuiau chiar exterminați, gîndi, în definitiv nu mi-au făcut un rău ireparabil atît doar că m-au atacat, și dacă erau mai mulți puteam chiar s-o sfîrșesc rău, noroc de Vlad, atunci"... așa-l și cunoscuse, de altfel, pe una din străzile pustii ale orașului, cînd un anume miros al ei ,al spaimei, întărîtase cîțiva din cățelandrii vagabonzi ai orașului și o încolțiseră, smulgîndu-i din gît, în sfîrșit, un strigăt disperat, un strigăt pe care-l purtase în ea, simțise, mult timp și acum îi dăduse drumul, în sfîrșit, eliberîndu-se, și Vlad apăruse șchiopătînd, greoi, de după un gard, gata pregătit, cu o creangă uriașă în mîini și țipase și el (parcă lătrase) și toți cîinii aceia o luaseră la goană, scîncind, cu boturile umezite de teama pe care i-o luaseră, eliberînd-o.

Nici o atingere, cu nimeni, în toate secundele acelea, numai roșeața din obrajii ei, înaintînd ușor către el și colorînd noaptea, rușine de teama pe care tocmai o dezvăluise și-o lăsase pradă cîinilor acelora speriați și răi.

De teama ei se îndrăgosti Vlad, de strigătul care cerea ajutor, care era, devenise dovada certă că are nevoie de ocrotire, de ajutor și încet, încet, în urma eliberării de spaimă, începuse chiar ea să-i mărturisească toate astea și felul cum o făcea, lipsa de orgoliu, de minciună, din cuvintele ei îl ajutau să se vadă el însuși altfel, mai mare, mai puternic, mai bun...

— Promit să pedepsesc toți cîinii orașului!! îi spusese apoi, într-un moment de încordare maximă, și ea zîmbise atentă numai la cuvintele ei nesfîrșite despre frica de moarte pe care boala o acumula în toți nervii ei, ani la rînd, cu răbdare căreia îi rezistase dar nu se mai putea, nu se mai putea trăi astfel, în obsesii, ceva trebuia făcut. Zîmbise și călcase peste cuvintele lui, abia acum și le reamintea, privind neputincioasă la zidul din fața ochilor, închizîndu-i și lăsînd-o din nou străină și singură, ca de atîtea ori, singură și străină în orașul cuminte și liniștit, în care marea majoritate a oamenilor erau plini de viață și chiar lăudau totul, clima, brazii, ozonul, și trăiau fără obsesii, nepăsători la ale altora, bucurîndu-se de zile scurte de vacanță cu o grabă de-a nu pierde nimic care-i făcea străini și reci și îndepărtați...

Numai uneori ceața, ascunzînd în falduri groase bucuria de pe chipurile lor, uniformizîndu-i, ceața pe care o urau stingheriți, fără convingere, și doreau s-o vadă iute risipită, ceață prin care aproape că numai ea mai umbla, cu pași leneși trezită din somnul artificial în care-și făcuse ca o pasăre speriată culcuș... Prin mijlocirea ei, a ceții, vedea, de altfel, și mai bine. Culorile căpătau o vrajă a lor, se intensificau, tăbărînd pe contururi schiloade de obiecte și făcîndu-le, în sfîrșit, mai misterioase, mai ușor de suportat, mai îndepărtate de viață și apropiate oarecum de o altă lume.

De lumea de dincolo?...

Nu, nu e drept, o liniștea el, Vlad, fericit că poate fi cuiva de folos, că uneori infirmitățile fizice sînt neînsemnate față de marile infirmități sufletești, din care, cea majoră era, bineînțeles, neputința de a-ți suporta destinul. „Da, de a-ți duce crucea, asta e cea mai înjositoare neputință, noi nu trebuie să ne lăsăm înfrînți, universul nostru răstălmăcit, schilodit, trebuie întors, ordonat altfel, asta e tot, și e simplu, ai să vezi, e foarte simplu și nici nu depinde decît de tine...".

Şi atunci?... Ce nevoie avea de cîinii aceia? De ce-i amestecase din nou, de altfel frica lor fusese cam dubioasă, atunci, noaptea, cînd îl simțiseră, nu de creanga uscată fugiseră sau de piciorul lui tîrîit ci poate de prea marea siguranță a unui univers construit haotic, dintr-o teamă și el, sau dorință de compensare...

Își ridică din nou mîinile cu care atinsese pata de sînge, le privi lung, fără să vadă nimic, pata dispăruse, o înghițise ceața... „Poate că totuși frica mea mă apără mai bine decît îngîmfarea lui, nu știu"... mai gîndi, lăsîndu-se apoi sfîșiată fizic de-o milă cumplită față de toți cîinii, „și totuși, se zice, se zice că ei simt, că ei simt oamenii buni și atunci... de ce?... de ce era nevoie?!"... mai gîndi, lăsîndu-se să alunece ușor pe lutul răvășit de ceață, ascultînd cum o sfîșie îndoiala și boala, timp în care cerul începu să se limpezească. alungînd în tăcere dar hotărît norișorul care buimăcise un timp pămîntul, și Clara începu, în sfîrșit, să zărească în spatele aburilor ceva ce semăna cu o grămadă zdrențuită de carne și blană, un fel de animal uriaș, agonizînd, împroșcînd cu scîntei de lumină roșie pe toți cei care, ușor aplecați, ținînd cu scîrbă deoparte vietățile zdrențuite, aduceau alte și alte hoituri de cîini...

CONSEMNARI

● Premii

obținute de colective artistice și creatori la concursurile interjudețene în anul 1986: **LITERATURA: Constantin Arcu,** la Concursul de proza scurtă „Mihail Sadoveanu" — Iași; **Sebastian Comănici** și **Carmen Macovei,** la Concursul interjudețean de poezie și proză scurtă „Interferențe" — Ialomița; **Vasile Grămăticu** și **Liviu Popescu,** la Concursul de poezie „George Coșbuc" — Bistrița-Năsăud; **Elena Cîmpan** și **Gheorghe Cîrstian,** la Concursul național de poezie „Nicolae Labiș" — Suceava; **Vasile Puha,** la Concursul de creație literară „Cîntare pentru oamenii de azi" — Bihor; **ARTA FOTOGRAFICA și CINEMATOGRAFICA: Dori Maierean,** la Salonul de artă fotografică — Ploiești; **Felix Smetaniuc, Emil Butnaru** și **Ferdinand Michitovici,** la Festivalul interjudețean „Toamnă la Voroneț" — Gura Humorului; **TEATRU — BRIGAZI ARTISTICE: Teatrul popular din Vatra Dornei** (Festivalul de teatru scurt „Oameni ai zilelor noastre" — Bistrița); **formația de teatru a I.P.E.G. Cîmpulung Moldovenesc** (Festivalul „Oameni ai zilelor noastre" și Festivalul de teatru — Slănic-Moldova); **grupul satiric de pantomimă „Parodia" al Întreprinderii Integrata de Lînă Suceava** (Festivalul „De la o gluma la alta" — Băilești, Dolj, Festivalul umorului — Vaslui și Festivalul „Tudor Mușatescu" — Cîmpulung Muscel); **grupul satiric al Întreprinderii „Zimbrul" Suceava** (Festivalul „Tudor Mușatescu"); **grupul satiric al I.P.E.G. Cîmpulung Moldovenesc** (Festivalul umorului — Vaslui); **grupul satiric al Întreprinderii de Confecții Suceava** și **brigada artistică a Filaturii din Fălticeni** (Concursul pe ramură al industriei ușoare — Sibiu); **Constantin Tiron** — interpret de satiră (Festivalul umorului — Vaslui); **COREGRAFIE: Ansamblul U.F.E.T. Fălticeni** (Festivalul „Veșnic pădurile cîntă" — Suceava); **Ansamblul de obiceiuri populare al Căminului Cultural din Mălini** (Festivalul de datini și obiceiuri de Anul Nou — Iași); **Ansamblul folcloric al Casei de Cultură din Siret** (Festivalul „Holda de aur" — Botoşani); **Ansamblul folcloric „Balada" al Casei de Cultură din Fălticeni** (Festivalul „Carpați" — Curtea de Argeș); **Ansamblul folcloric „Trandafirul" al U.T.C. Fălticeni** (Festivalul interjudețean de folclor — Cluj-Napoca); **Colectivul de dansuri populare al Căminului Cultural din Slatina** (Festivalul interjudețean „Jocu-i din bătrîni lăsat" — Tîrgu Mureș); **Colectivele de dansuri populare ale Căminului Cultural Cașvana** (Festivalul interjudețean „Cununa munților" — Sibiu); **Colectivele de dansuri populare ale Căminelor Culturale din Dolhești și Drăgoești** (Festivalul interjudețean „Trandafir de la Moldova" — Strunga, Iași); **formația de dansuri populare a Căminului Cultural Valea Moldovei** (Festivalul „Cîntă de răsună lunca" — Tecuci); **Ansamblul U.J.C.M.** (Festivalul de folclor Bistrița-Năsăud); **Ansamblul de obiceiuri populare al Căminului Cultural Volovăț** (Festivalul de folclor Petroșani); **MUZICA: Domnica Varvaroi** (Concursul interjudețean de doine și balade „Oltule pe malul tău" Slatina-Olt); **corul mixt al Căminului Cultural Dolhasca** (Concursul coral interjudețean „D. G. Kiriac" Pitești — Argeș); **grupul vocal-instrumental folcloric al Cooperativei „Unirea" Suceava** (Concursul interjudețean de folclor „Satule, mîndră grădină" Bucecea — Botoșani); **Dorina Dumitrășoaie** (Concursul interjudețean de folclor „Satule, mîndră grădină" Bucecea — Botoșani); **Vasile Bădeliță** („Toamnă culturală băcăuană"; Concursul interjudețean de folclor „Satule, mîndră grădină" Bucecea — Botoșani); **Doina Lavric** (Concursul interjudețean de muzică păstorească „Miorița" Toplița — Harghita; Concursul interjudețean „Maria Tănase"; Concursul interjudețean de folclor „Toamna culturală buzoiană" — Buzău); **Gheorghe Nichiteanu** (Concursul interjudețean de folclor „Permanențele Coziei); **Nicolae Bodnar** (Concursul interjudețean al instrumentelor populare și al rapsozilor Năruja-Vrancea); **duet vocal de muzică populară — Salomeea și Iftimia Leșeanu** (Concurs interjudețean de folclor Corabia — Olt); **Formația de fluierași a Căminului Cultural din Dolhești** (Concursul interjudețean „Cîntă de răsună lunca" Tecuci — Galați); **Grupul coral cameral bărbătesc al Casei de cultură a Sindicatelor din Cîmpulung Moldovenesc** (Concursul coral „I. Mureșeanu" Năsăud, Bistrița-Năsăud; Concursul coral interjudețean „Ciprian Porumbescu" Suceava; Olimpiada corală interjudeteană „Ion Vidu" Lugoj — Timis); **Grupul vocal folcloric al Sindicatului Invățămîntului Fălticeni** („Toamna culturală băcăuană); **Maria Tănase** („Toamna culturală băcăuană"; **corul Școlii Generale Putna** (Olimpiada corală interjudețeană „Ion Vidu" Lugoj — Timiș); **corul mixt al Căminului Cultural din Putna** (Concursul coral interjudețean „Ciprian Porumbescu" Suceava); **grupul de colindătoare al I.C.S.A.P. Suceava** (Concursul național „Hermes" 86); **grupul vocal folcloric feminin al I.C.S. Mixtă Suceava** (Concurs național „Hermes '86"); **corul bărbătesc „Rarăul" al Căminului Cultural Pojorita** (Concurs coral interjudețean „Ciprian Porumbescu" Suceava; Olimpiada corală interjudețeană „Ion Vidu" Lugoj — Timiș).

● O sărbătoare a cărții

Biblioteca Orășenească din Cîmpulung Moldovenesc a împlinit cincizeci de ani de fructuoasă activitate, moment marcat (în decembrie 1986) printr-o bogată suită de activități cultural-educative. Intre acestea de un deosebit interes s-au bucurat sesiunea de comunicări pe teme ale muncii cu cartea (la care și-au adus contributia și specialiști de la Biblioteca Județeană Suceava), expoziția de autografe „Cărți și autori", deschisă la sala de lectură a bibliotecii cîmpulungene și șezătoarea literară susținută de scriitori suceveni și din localitate.

În cadrul unei festivități organizate cu acest prilej, instituția sărbătorită, numeroși colaboratori ai acesteia și bibliotecari au fost distinși cu diplome și insigne ale Consiliului Culturii și Educației Socialiste. (I. B.)

REALIZATORI: Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DÂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA

Secretariat: Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare: Valentin MILICI

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Suceava
Str. Mihai Viteazul nr. 48